

Politiska utnämningar föder följsamhet

Svenska Dagbladet den 23 januari 2004

Kolumn | Akademisk frihet.

Sveriges välstånd kommer i allt högre grad att bero på kvaliteten i svensk forskning och utbildning. Här är alla eniga. Det nya kunskapssamhället är ett återkommande begrepp i den politiska retoriken.

Det kan därför tyckas paradoxalt att regeringen aktivt undergräver akademikersamhällets autonomi och dess ställning i samhället. Kanske ligger problemet i att högklassig akademisk forskning med nödvändighet produceras i en elitistisk miljö. Detta känns främmande i ett parti vars grundläggande värderingar är egalitära. Till bilden hör en påtaglig strävan att relativisera den kunskap som utvecklas vid universiteten. Regeringen satte till exempel nyligen etiketten "universitet" på ett antal högskolor, som enligt akademikersamhället inte uppfyllde de akademiska kvalitetskraven.

Ett annat exempel är regeringens frikostighet med professorstitlar, inte minst till personer som utmärkt sig inom rörelsen. När den nyutnämnde ordföranden för Stockholms universitet på denna plats nyligen (14/1) redogjorde för sina meriter för befattningen framhöll han stilenligt sin forskningsverksamhet. Att denna inte avsatt några större spår i form av vetenskapliga publikationer eller högre examina spelade ingen roll.

Relativiseringen bidrar till att undergräva värdet av den information i form av examensbevis, akademiska titlar och beteckningar på läroanstalter som är en viktig del av akademikersamhället.

Viktigare är dock att regeringen gjort slut på akademikersamhällets autonomi, till förmån för en kraftigt ökad politisk styrning. Till helt nyligen leddes universiteten av en rektor, i praktiken utsedd av och bland universitetets professorer. Denne var också ordförande i universitetets styrelse. Numera utses styrelseordförandena direkt av regeringen, medan styrelsen i praktiken rekryterar universitetets rektor.

När sålunda regeringen i går utsåg statssekreterare Agneta Bladh till rektor i Kalmar var det på den lokala styrelsens förslag. Styrelsens ordförande är en socialdemokratisk politiker.

I Sveriges trettio universitet och högskolor finner man nu endast fem ordförande med tydlig akademisk bakgrund. Desto flera, nämligen femton stycken, har haft sin karriär i det socialdemokratiska partiet.

Utnämningsspolitiken liknar i hög grad den som under en längre tid har gällt för statliga verk. Professorernas ställning har också kommit att likna byråchefens på ett verk bland annat genom att det integritetsskydd som oavsättligheten innebar har avskaffats.

Det är svårt att tro annat än att vi, på flera universitet, liksom på flera av de statliga verken kommer att få se en ökad politisk följsamhet. Denna drivs fram av att det mycket starka politiska grepp som den socialdemokratiska regeringen har skaffat sig när det gäller utnämningar och medelstillelning vid universiteten. Att vara politisk korrekt blir i detta system kanske inte ett tillräckligt villkor för framgång men väl ett nödvändigt. Därmed kommer också kvaliteten på forskning och utbildning gradvis att sjunka.

Om forskning och högre utbildning ska spela den roll för Sveriges utveckling som regeringen hoppas måste den därför ge avkall på sina politiska ambitioner vad gäller universitetsväsendet, och ge akademikersamhället ökad autonomi. All erfarenhet visar att politisk styrning och forskning i världsklass inte går ihop.

Ulf Jakobsson

©Svenska Dagbladet eller artikelförfattaren.